

vr 13.11.2009

Collegium Vocale Gent

Purcell

Concertzaal - 20.00

19.15 Inleiding door Ignace Bossuyt

CONCERTGEBOUW
BRUGGE

Collegium Vocale Gent

koor en orkest

Philippe Herreweghe

dirigent

Dorothee Miels, Hana Blažíková

sopraan

Damien Guillon, Robin Blaze

contratenor

Colin Balzer

tenor

Peter Kooij, Simon Kirkbride

bas

KOOR

sopraan

Annelies Brants, Dominique Verkinderen

contratenor

Beat Duddeck, Alexander Schneider

tenor

Malcolm Bennett, Vincent Lesage,

Kevin Skelton

bas

Matthias Lutze

Bart Vandewege

ORKEST

eerste viool

Anna Katharina Schreiber,

Virginie Descharmes, Baptiste Lopez,

Bénédicte Pernet

tweede viool

Caroline Bayet, Adrian Chamorro,

Michyo Kondo

altviool

Paul De Clerck, Kaat De Cock

cello

Ageet Zweistra, Harm Jan Schwitters

contrabas

Miriam Shalinsky

blokfluit

Bart Coen, Koen Dieltiens

hobo

Timothee Oudinot, Taka Kitazato,

Anne Van Lancker

fagot

Julien Debordes

trompet

Alain De Rudder, Steven Verhaert

pauken

Peppie Wiersma

orgel / klavecimbel

Maude Gratton

luit

Matthias Spaeter

Henry Purcell (1659-1695),

Who can from joy refrain Z342 - Birthday Ode for the Duke of Gloucester (1695)

Symphony

Who can from joy refrain (soli en koor)

A prince of glorious race (alt solo)

The father's brave (bas solo)

The graces in his mother shine (sopraan solo)

Sound the trumpet (alt solo)

If now he burns (soli en koor)

Te Deum Z232 - verse anthem (1693)

We praise Thee, O God

The father of an infinite majesty

When thou took'st upon thee

O Lord, save thy people

Vouchsafe, O Lord

— Pauze —

Hail! Bright Cecilia Z328 - Ode for St.Cecilia's Day (1692)

Symphony

Hail! Bright Cecilia (soli en koor)

Hark each tree (duet voor alt en bas)

'T is nature's voice (alt solo)

Soul of the world (koor)

Thou tun'st this world (sopraan solo en koor)

With that sublime celestial lay (trio voor twee alten en bas)

Wondrous machine (bas solo)

The airy violin (alt solo)

In vain the am'rous flute (duet voor alt en tenor)

The fife and all the harmony of war (alt solo)

Let these amongst themselves contest (duet voor twee bassen)

Hail! Bright Cecilia (koor en vocaal kwartet)

Henry Purcell: 'Orpheus Britannicus'

Henry Purcell werd geboren in Westminster. Zijn geboortedatum is slechts af te leiden uit een opschrift op zijn grafsteen dat stelt dat hij tussen 21 november 1658 en 10 november 1659 werd geboren. Ook over zijn afkomst is men niet helemaal zeker. Zo twijfelt men of hij de zoon was van Henry Purcell senior of van diens broer Thomas, beiden zanger en muzikant. Na het overlijden van die eerste kwam de jonge Henry in elk geval terecht bij Thomas Purcell, die hem sterk stimuleerde om muzikant te worden. Thomas Purcell was zelf lid van His Majesty's Chapel en arrangeerde er een plaats voor Henry als koor-knaap. Die leerde er zingen onder kapitein Henry Cooke en diens opvolger Pelham Humfrey. Henry schreef al muziek op zijn negende; het vroegste werk van zijn hand dat met zekerheid gedateerd kan worden, is een ode uit 1670, voor de verjaardag van de koning. Na de dood van Humfrey zette Purcell zijn studies verder in de Westminster School bij de vermaarde componist John Blow, met wie hij zijn hele leven bevriend zou blijven. Purcell schreef diverse koorwerken voor de kapel, maar ook ouvertures, anthems en masques voor de theaterscene.

Henry Purcell componeerde verschillende odes en anthems ter gelegenheid van Sint-Cecilia. Jaarlijks werd de feestdag van de patrones van de muziek op 22 november uitgebreid gevierd. De ode vormde telkens het sluitstuk van dit feest, voorafgegaan door een muzikale erediens en een rijkelijk ceciliadiner, dat ook muzikaal werd opgeluisterd. Purcell schreef voor het eerst voor Sint-Cecilia in 1683, toen zijn ode *Welcome to all pleasures* weerklonk. Ook Purcells vriend John Blow schreef diverse odes voor Sint-Ceciliadag. In 1687 introduceerde de Italiaan

Giovanni Battista Draghi zijn *From harmony, from heav'nly harmony*, met een voor die tijd bijzonder divers instrumentarium: voor het eerst werden hout- en koperblaasinstrumenten geïntroduceerd in de Engelse kerkmuziek. Bovendien duurde het werk wel veertig minuten, wat uitzonderlijk lang was. Dit inspireerde Purcell en Blow om elk jaar verder te gaan in het muzikale ontwerp van de odes voor Sint-Cecilia.

In 1692 overtrof Purcell Draghi's werk met het bekende **Hail! Bright Cecilia** op tekst van Nicholas Brady. Het was de langste en meest feestelijke ode tot dan toe, gekenmerkt door een ontzettend uitgebreid en gevarieerd instrumentarium. *Hail! Bright Cecilia* is rijkelijk bezet: het werk vereist minstens vijf solozangers, koor en orkest, met strijkers en een continuosectie, fluiten, hobo's, trompetten en slagwerk. De ode heeft dertien onderdelen en duurt bijna een uur, waarmee het Purcells langste compositie is. Ze begint met een lofzang op de oorsprong en de kracht van de muziek, waarna de specifieke eigenschappen van verschillende instrumenten worden beschreven. Achtereenvolgens komen het orgel, de viool, de fluit en de gitaar aan bod, en tot slot de trompetten en pauken of militaire instrumenten (*All harmony of war*).

Elk onderdeel is alternatief bezet: de solo's, duo's, trio's en koordelen worden steeds door andere combinaties van instrumenten begeleid. Niettemin vormt de ode een buitengewoon coherent geheel. Op de uitgebreide ouverture volgt een monumentaal koordeel, begeleid door het volledige orkest. De homofone koorzettingen worden hier afgewisseld met contrapuntische delen. In de middelen van het werk vallen vooral de drie *grounds* op, composities waarin een melodische baslijn voortdurend wordt herhaald en steeds wordt voorzien van andere variaties

op het thema. Vooraan in het werk staat de ground *Hark each tree its silence breaks* voor bas en contratenor. Centraal in de ode weerklinkt *Wondrous machine* voor solobas, en vóór het slotkoor komt *In vain the am'rous flute* voor alt en tenor. *Hail! Bright Cecilia* wordt afgesloten met een grootse koorzang met soli, zoals aan het begin. De instrumentale, vocale en compositorische weelderigheid van deze ultieme Ceciliaode zou pas worden overtroffen door Purcells muzikale 'opvolger', Georg Friedrich Händel, die zich voor zijn *Ode for St. Cecilia's Day* uit 1739 expliciet op het werk van zijn voorganger en voorbeeld inspireerde.

Purcells **Te Deum and Jubilate** werden in 1693 geschreven, ook ter gelegenheid van Sint-Cecilia. Waarschijnlijk werd het *Te Deum* echter uitgevoerd tijdens de 'Morning Prayer' in Bride's Church, en niet als slotevenement van het feest. Het was het eerste Engelstalige *Te Deum* met orkestrale begeleiding. Ook hier was de bezetting opmerkelijk voor die tijd, met een sterke nadruk op de vocale soli (twee sopranen, twee altstemmen, twee tenoren en een bas) in tegenstelling tot het koor (twee sopraanpartijen, alt, tenor en bas), begeleid door strijkers, basso continuo en twee trompetten. De tekst van het werk vormt op zich een karwei door de korte strofen, waardoor het geheel soms lijkt op een lappendeken met korte, in elkaar overvloeiende stukjes waarbij soli en koor elkaar snel afwisselen. Toch kende het *Te Deum* met *Jubilate Deo* vrijwel onmiddellijk succes en werd het al in 1695 uitgegeven. Het werk werd bovendien elk jaar opnieuw uitgevoerd in Saint-Paul's Cathedral tot 1712, waarna het werd afgewisseld met Händels *Utrecht Te Deum and Jubilate*. Vanaf 1743 werden beide werken definitief vervangen door Händels *Dettingen Te Deum*.

In 1695 schreef Purcell **Who can from joy refrain?**, voor de verjaardag van prins William Henry, Duke of Gloucester, de zesjarige zoon van prinses Anne. Deze ode vormde het muzikale hoogtepunt van een groots bal ter ere van de jonge prins. Het was de laatste ode die Purcell voor de koninklijke familie schreef en een van zijn laatste werken tout court. Hij had al vaak odes voor een koninklijke verjaardag geschreven: drie voor James II (van 1685 tot 1687), en een reeks voor koningin Mary die culmineerde in *Celebrate this festival* (1693) en *Come ye sons of art* (1694). Mary stierf kinderloos in december 1694, en zo werd de hertog van Gloucester, het enige overlevende kind van prinses Anne en George van Denemarken, de officiële troonpretendent. De tekst van de ode *Who can from joy refrain?* is hoogstwaarschijnlijk geschreven door de dichter Nahum Tate, die ook het libretto voor *Dido and Aeneas* had vervaardigd. De verzen komen tegemoet aan de militaire interesses van de jonge knaap, zoals in de opvallende solo *Sound the trumpet and beat the warlike drum*.

Het werk opent met een instrumentale symfonie, waarin een prominente trompetsolo te horen is en de contratenor de retorische vraag stelt: 'who can from joy refrain?'. Later worden ook George en Anne de hemel in geprezen, en wordt – letterlijk – de loftrumpet gestoken over de grootsheid van het Engelse koninkrijk. De vocale bezetting lijkt wat vreemd: twee sopranen, vier contratenoren en een bas. De muziek werd echter geschreven met specifieke uitvoerders uit de koninklijke kapel in gedachten en het is goed mogelijk dat de sopraanpartijen door knapenstemmen ('trebles') werden vertolkt. De enige instrumentale solo is de virtuoze trompetpartij, en ook hier had de componist een specifieke blazer voor ogen (John Shore, die al theatermuziek van Purcell had

Biografieën

vertolkt). *Who can from joy refrain?* vormt een opvallend lichtvoetig en melodieus muzikaal testament van Englands grootste componist tot dan toe.

Henry Purcell overleed in november 1695 in zijn huis in Dean's Yard, Westminster, op het hoogtepunt van zijn carrière; hij werd slechts 35 of 36 jaar. Hij werd begraven aan het orgel in Westminster Abbey, waar zijn epitaaf luidt: 'Hier ligt Henry Purcell Esq. die zijn leven achterliet en heenging naar de enige plek waar zijn muziek overtroffen kan worden'. Purcells echtgenote Frances en drie van zijn zes kinderen overleefden hem. Toen Frances stierf in 1706, had ze verschillende composities van haar echtgenoot uitgegeven, o.m. de nu bekende collectie *Orpheus Britannicus* in twee delen (1698 en 1702). Na zijn overlijden werd Purcell geëerd door verschillende van zijn tijdgenoten, onder meer door zijn leermeester en boezemvriend John Blow, die een *Ode on the Death of Mr. Henry Purcell* componeerde, op tekst van Purcells favoriete librettist John Dryden. Het zou overdreven zijn te stellen dat Henry Purcell de eerste componist van enige tel was in het 17e-eeuwse Engeland, maar zeker is dat hij erin slaagde tijdens zijn korte leven het muziekkleven op een hoger niveau te tillen.

Kevin Voets voor deSingel

Het Collegium Vocale Gent werd in 1970 opgericht op initiatief van Philippe Herreweghe. Het was een van de eerste ensembles die de nieuwe inzichten over de uitvoering van barokmuziek toepasten op de vocale muziek. Voor elk project verzamelt Collegium Vocale Gent de optimale bezetting, waardoor het een breed repertoire kan uitvoeren van renaissancepolyfonie tot hedendaagse muziek. Barokmuziek, meer bepaald het oeuvre van J.S. Bach, staat centraal in de concertkalender van het ensemble. Voor de uitvoering van het grote symfonische repertoire en de rekrutering van zangers op Europees niveau wordt sinds 2009 ook samengewerkt met de Accademia Chigiana in Siena.

Philippe Herreweghe profileerde zich met het Collegium Vocale Gent, La Chapelle Royale en het Ensemble Vocal Européen als specialist van renaissance- en barokmuziek. Zijn levendige, authentieke en retorische aanpak van dit repertoire wordt alom geprezen. Met het Orchestre des Champs-Élysées legt hij zich sinds 1991 ook toe op het klassieke en romantische repertoire. Sinds 1997 is hij muziekdirecteur van de Filharmonie, met een focus op een verfrissende lezing van het (pre)romantische repertoire.

Hana Blažiková (sopraan) behaalde haar zangdiploma in 2002, en volgt nu bijkomende opleidingen muziekwetenschap en filosofie. Ze wijdt zich hoofdzakelijk aan muziek uit de middeleeuwen, renaissance en barok. Blažiková maakt deel uit van verschillende kamerensembles, waaronder de Capella Regia en het Collegium 1704. In de opera vertolkte ze Mozartrollen als Susanna in *Le Nozze di Figaro* en Zerlina in *Don Giovanni*.

Dorothee Miels (sopraan) studeerde in Bremen en Stuttgart. Hoewel 17e- en 18e-eeuwse muziek al snel het zwaartepunt in haar repertoire vormden, zingt ze ook steeds meer hedendaags werk van componisten als Grisey, Boulez en Furrer. Miels is een graag geziene gast op festivals en werkte samen met ensembles als het Bach Collegium Japan, de Nederlandse Bachvereniging en Klangforum Wien.

Robin Blaze (contratenor) is een van de vooraanstaande Purcell-, Bach- en Händelinterpreten. Hij is professor vocale muziek aan de Royal College of Music, waar hij zelf ook studeerde. Blaze trad als solist op met klinkende namen als Harry Christophers, John Eliot Gardiner en Christopher Hogwood, en vertolkte talloze rollen in Händelopera's. In het domein van de kamermuziek werkte hij samen met ensembles als Fretwork en Florilegium.

Damien Guillon (contratenor) studeerde aan de Centre de Musique Baroque de Versailles en aan de Schola Cantorum Basiliensis. Daarnaast volgde hij opleidingen klavecimbel en orgel. Guillon beheerst een breed repertoire van renaissanceliederen tot barokke oratoria. Als dirigent leidde hij onder meer projecten van Les Musiciens du Paradis en Café Zimmermann. Recent richtte hij een gloednieuw eigen ensemble op, dat Le Banquet Céleste werd gedoopt.

Colin Balzer (tenor) studeerde in Canada bij David Meek en in Duitsland bij Edith Wiens. Zijn ruime repertoire reikt van Monteverdi tot Penderecki, en omvat zowel werk van Mattheson (*Boris Goudenow*), Händel (*Athalia*, *Chandos Anthems*), Mozart (*Idomeneo*) als Britten (*War Requiem*). Balzer is ook actief als liedzanger. Zo nam hij Wolfs *Italienisches Liederbuch* op met Hartmut Höll.

Toen Simon Kirkbride (bas) afstudeerde aan de Royal College of Music, werd hij gedecoreerd met de hoogst mogelijke onderscheiding. Zijn rijk gevulde operacurriculum omvat rollen van Händel, Mozart, Bizet en Rossini, maar ook van hedendaagse componisten als Birtwistle en Dove. Op het concertpodium zingt Kirkbride een even gevarieerd repertoire, met gerenommeerde ensembles als Les Arts Florissants, Le Concert d'Astrée en The King's Consort.

Peter Kooij (bas) was al erg vroeg actief als jongenssopraan. Hij werkte mee aan de integrale uitvoering van de cantates, passies en vocale werken van J.S. Bach met het Bach Collegium Japan onder leiding van Masaaki Suzuki. Naast zijn concertpraktijk is hij artistiek adviseur van het Ensemble Vocal Européen en docent aan het Sweelinck Conservatorium in Amsterdam en de Tokyo University of Fine Arts and Music.

WO 16.12.09 / 20.00 / CONCERTZAAL
MARIINSKY KOOR / KERSTCONCERT

De *Vespers* voor a-capellakoor van Rachmaninov behoren niet alleen tot de beste werken van deze Russische componist, maar zelfs van de orthodoxe religieuze muziek in het algemeen. Tijdens dit kerstconcert zingt het koor van het wereldvermaarde Mariinsky Theater ook Russische volksliederen, een bron waaruit menig Russisch componist zijn inspiratie putte.

VR 27.11.09 / 20.00 / CONCERTZAAL
LA PETITE BANDE & EX TEMPORE / HAYDN

De zogenaamde *Paukenmesse* van Haydn is geïnspireerd op de veldtochten van Napoleon. La Petite Bande en Ex Tempore vormen het geknipte collectief voor deze flamboyante bekroning van de 18e-eeuwse mistraditie, waarin vocale solisten, koor en orkest elkaar voortdurend uitdagen. Ook de expressieve *Symfonie nr. 26 ('Lamentatio')* maakt deel uit van dit prachtige Haydnprogramma.

WWW.CONCERTGEBOUW.BE
+32 70 22 33 02
IN&UIT BRUGGE, 'T ZAND 34, 8000 BRUGGE

